

Anglija in Francija odbili zahtevano španske ljudske vlade

Proti orožja v tujemstvu ostanejo zaprti Španiji na podlagi nevmeševalnega pakta, čeprav sta Anglija in Francija priznali, da Hitler in Mussolini kršita ta pakt. Predstavniki Rusije in Mehike ožigosala stališče angleške in francoske diplomacije. Nova fašistična ofenziva v severni Španiji

29. sept. — Liga narodov je na pritiski Anglije in Francije odbila zahtevo španske delegacije glede kupovanja orožja v drugih državah, čeprav v obeh Zeneve valencijska vlada edina postavna vlada v Španiji in se bori za obstoj na njenem lastnem ozemlju. Oba, ameriški zunanji minister Yvon C. H. in Walter E. Elliot, član delegacije, sta v imenu svojih držav odrekli Španiji pravico kupovanja orožja na tujih trgih. To sta storila na drugi nevmeševalnega pakta, ki ga priznava, da ga Italija in Francija, ki sta ga tudi podpisali, ne izpolnjujeta.

Mednarodna konferenca v angleški delegaciji na včerajšnji seji Lige narodov je dobila podporo reprezentantih Avstrije, Oglebe in Poljske, dočim sta Madžarska in Sovjetska zveza ostali izven. Španski delegat je nato predložil resolucijo, ki vsebuje pet točk, katere je priporočil v sprejem. Dr. Negrin, predsednik španske vlade, v svojem govoru je izrazil Ligo narodov zadnji tečaj. Ena izmed teh točk zahteva, da mora Zeneva priznati Španiji pravo glede kupovanja orožja na zunanjih trgih.

29. sept. — General Franco koncentriral svoje sile v severni Španiji. Pripravlja se na prodor proti morju v alu-... ako se Francija odloči za uporabo svojih meja, da bolj učinkovito podpre lojaliste. Tako je glasilo poročila, ki so prišla iz Parisa s španskih front.

Na aragonski fronti je koncentrirana fašistična armada 100.000 mož. Poveljnik te armade je general Jose Moscardo. U-... boja črta se zdaj razteza od meje Francije do Jace na severu. Fašisti so včeraj okupirali Ribadesello, pristaniško mesto v severni Španiji.

Madrid, 29. sept. — Po sedem dneh trajajoči bitki so milicijski za-... strategično pozicijo v Use-... madridskem predmestju. O-... je bila izvršena, ko so fašistični topovi v Paracu, drugem madridskem predmestju.

Madrid, 29. sept. — Po sedem dneh trajajoči bitki so milicijski za-... strategično pozicijo v Use-... madridskem predmestju. O-... je bila izvršena, ko so fašistični topovi v Paracu, drugem madridskem predmestju.

Madrid, 29. sept. — Po sedem dneh trajajoči bitki so milicijski za-... strategično pozicijo v Use-... madridskem predmestju. O-... je bila izvršena, ko so fašistični topovi v Paracu, drugem madridskem predmestju.

Madrid, 29. sept. — Po sedem dneh trajajoči bitki so milicijski za-... strategično pozicijo v Use-... madridskem predmestju. O-... je bila izvršena, ko so fašistični topovi v Paracu, drugem madridskem predmestju.

Domače vesti

Subijev pozdrav iz Južne Amerike

Chicago. — Uredništvo Prosvete je v sredo prejelo dopisnico iz Venezuele v Južni Ameriki s sledečo vsebino: "Caracas, Venezuela, 11. sept. 1937. Mnogo pozdravov iz Južne Amerike, kjer sem na turneji z opero, pošilja uredništvu in čitateljem Prosvete vam udani Anton Subelj."

Smrtne nesreče v rovu
Barton, O. — Dne 20. septembra se je pri delu v premovalni-ku smrtno ponesrečil Ignac Debeve. Plast kamena je padla nanj in ga tako strla, da je še istega dne umrl v bolnišnici. Tu zapušta več vnukov in dve sestre. Bil je član SSPZ. (Starost in rojstni kraj?)

Vesti iz Johnstowna
Johnstown, Pa. — Andrej Vidrich, prvi gl. podpredsednik SNPJ, je prejel žalostno vest, da je v Ljubljani umrl njegov brat Pavel v starosti 71 let. Rojen je bil v Cerknici na Notranjem in služboval je dolgo let kot državni uradnik v stari Avstriji in kasneje v Jugoslaviji, zadnja leta je pa bil v pokoji. Svetovna vojna mu je prizadela mnogo bridkosti, ker so ga na Primorskem zelo preganjali. V Ameriki zapušta dva brata, v starem kraju pa družino, brata in sestro. Bil je naročnik Prosvete. — Rojak Jože Iskra je te dni tako nesrečno padel po strmini dol na železniški tir v Woodvillu, da je nekaj ur potem umrl za posledicami. Pred leti je bil za strežaja v bolnišnici, nazadnje je pa delal pri WPA. Bil je vdovec in tu zapušta dva otroka, ki se nahajata pri njegovi sestrini v Holopliu, Pa. Svoječasno je bil član SNPJ, katerega pa mu je izplačala odpravnino. (Starost in rojstni kraj?) — Pri bližajočih se občinskih volitvah v Johnstownu je več slovenskih kandidatov, ki kandidirajo kot unijski možje CIO na demokratiški listi. Ti so Louis Rovansk, Benčina v Franklinu in Jos. Hudoklin ter John Kopler v Lorain Boroughu.

Iz Clevelanda
Cleveland. — Te dni je umrla Mary Stibil, roj. Semič, stara 60 let in doma iz Ajdovčine na Primorskem. V Ameriki je bila 24 let in tu zapušta moža in tri sinove. Bila je članica društva 135 SNPJ. — Frank Premur se je po nesreči obstrčil v levo roko, ko je nekaj popravil svoj revolver v garaži. Nahaja se v bolnišnici.

Poroka v Barbertonu
Barberton, O. — Zadnje dni sta bila poročena Jožef Gradišar in Mary Meglič. Nevesta je članica SNPJ. Obilo sreče!

Spopad med ADF in CIO pred tovarno v Michiganu
Port Huron, Mich., 29. sept. — Okrog 400 članov unije ADF je včeraj napadla pikete unije CIO, katere je začela stavko v tukajšnji tovarni Mueller Brass Co. Štirje piketi so bili ranjeni in enega so odpeljali v bolnišnico. Piketi so se morali umakniti pred večjo silo in člani ADF so masno vkorakali v tovarno na delo.

trgovino, bordele, igralnice za denar in druga nepostavna podjetja.

trgovino, bordele, igralnice za denar in druga nepostavna podjetja.

trgovino, bordele, igralnice za denar in druga nepostavna podjetja.

trgovino, bordele, igralnice za denar in druga nepostavna podjetja.

Kukluksarji napovedali vojno unijam

Zatirali bodo sedeče stavke

Atlanta, Ga., 29. sept. — Dr. Hiram Evans, vrhovni načelnik teroristične organizacije Ku Klux Klan, je nameraval, da bo sklical sestanke članov te organizacije v prihodnjih mesecih v tridesetih državah. Na teh bodo predloženi načrti glede pobijanja sedečih stavk.

Vodja kukluksarjev je označil sedeče stavke za "organizirano tatvino tuje lastnine." Njegova organizacija bo nudila javnim uradnikom podpora, ki jo potrebujejo pri zatiranju sedečih stavk. "John L. Lewis najbrž ne odobrava takih stavk, a zabel je predaleč," je dejal Evans. "On je po naključju vodja tuje, ne-ameriške unije. Vse unije, ki jih on kontrolira, tvorijo tujerodci, dasi ni velike razlike med unijami Ameriške delavske federacije in unijami Odbora za industrijsko organizacijo."

Evans je dalje rekel, če bi imel sploh simpatije do unij, bi bile na strani unij Ameriške delavske federacije. Njegova organizacija se je odločila za boj proti sedečim stavkam, ko je predsednik Roosevelt izjavil, da jih ne more podpirati.

Napad na organizatorja a v tne unije

Unija za ameriške civilne svobodščine išče teroriste

New York. — (FP) — Unija za ameriške civilne svobodščine je razpisala nagrado tisoč dolarjev, ki jo bo dobil oni, ki ji bo dal informacije o članih drhali, ki so napadli in strahovito pretepli Normana Smitha, organizatorja avtne unije, v Memphisu, Tenn. V telegramu, ki ga je poslala guvernérju Browningu, zahteva preiskavo. Organizator je bil napaden potem, ko sta župan Watkins Overton in policijski načelnik Cliff Davis izjavila, da bo Smith izgnan iz Memphisa in da bosta gledala, da se to zgodi. Unija za ameriške civilne svobodščine iz tega sklepa, da so mestne avtoritete podžgale napad in tudi sodelovale s člani drhali.

Organizacija je informirala Browninga, da je Davis dan pred napadom na Smitha dejal, "da mi ne bomo trpeli zunanjih agitatorjev (organizatorjev CIO) v Memphisu. Podvzeli smo že potrebne korake, da jih iztrebimo. Poznamo Smitha in vemo, kje se nahaja."

Smith je prišel v Memphis, da organizira avtne delavce v

TOPNIŠKI DVOBOJ NA ŠANGHAJSKI FRONTI

Bombardiranje povzročilo paniko med prebivalci

ANGLEŠKI PRITISK NA JAPONSKO

Sanghaj, 29. sept. — Topniško bombardiranje pretresa Sanghaj in med kitajskimi prebivalci je nastala panika. Dvoboje se je pričel, ko so Kitajci skušali s torpedi uničiti japonsko ladjo Idzumo, glavno ladjo japonske bojne mornarice na reki Wangpu. Torpeda je eksplozirala predno je dosegla svoj cilj, nakar so zagrmeli japonski topovi, na drugi strani reke pa so se oglasile kitajske topniške baterije.

Istočasno so japonski letalci napadli sektor v bližini kolodvoza v severnem delu Sanghaja. Vrgli so 80 bomb na poslopja v tem sektorju, ki so povzročile veliko škodo. Koliko ljudi je bilo ubitih v tem napadu, ni znano.

Japonske bojne ladje so obstreljevale kitajsko vojaško letališče v bližini mesta Wuha, ki leži ob reki Yangtse, trideset milj severozapadno od Nankinga, kjer je sedež kitajske osrednje vlade. Japonaki letalci so dvakrat napadli Kanton, metropolo v južni Kitajski, toda bombe niso povzročile velike škode.

Peiping, 29. sept. — Vest iz japonskega vira govori, da je japonska armada prekorajila reko Šaho in je zdaj samo dvajset milj oddaljena od mesta Sihedun-ga, strateške točke, kjer je spajališče železnice Peiping-Hankow in Peiping-Taiuanfu. Druga japonska armada je prodrla 50 milj na ozemlju v provinci Šansi.

London, 29. sept. — Člani angleškega kabineta se bodo danes sestali na izredni seji in razpravljali o načrtih glede priključitve na Japonsko, da ustavi bombardiranje ne u t r e n i h kitajskih mest iz zraka in pobijanje civilnih prebivalcev. Angleška diplomacija upa, da se ji bo pridružila tudi Amerika v akciji proti Japonaki.

Angleški narod je razkačen in zahteva bojkotiranje japonskih izdelkov v znak protesta proti napadom japonskih letalcev na kitajska mesta. Velik protestni shod se bo vršil 5. oktobra v Londonu, da se mobilizira javno mnenje proti Japonaki in njeni oboroženi sili, ki pobija civilne prebivalce.

Fordovi tovarni, a je takoj natelet na velik odpor pri Zvezni trgovci v mestnih avtoritetah. Te že dolgo vodijo gonjo proti vsem, ki skušajo organizirati delavce.

Mussolini napovedal fašizem v Evropi

Dež ohladil navdušenje nacijev v Berlinu

Berlin, 29. sept. — Dva fašistična diktatorja, Hitler in Mussolini, sta sinoči govorila z enega odra v stadijonu za olimpijske igre v Berlinu, toda zapovedano navdušenje milijona poslušalcev ni dolgo trajalo, kajti vremenaki bogovi se niso zmenili za njuno grmenje in poslali so hud dež, ki je neustrašeno pral govornika in ljudi. Bahaštvo nemških nacijev in italijanskih fašistov, da vselej sije solnce ali luna kjerkoli se pokazuje Hitler ali Mussolini, je sinoči padlo v vodo...

Premočeni ljudje pa niso smeli zapustiti stadijona, kajti pri vseh vhodih je stala policija, ki je imela "befehl", da nihče ne sme zapustiti svojega mesta, dokler Hitler in Mussolini prva ne odideta.

Prvi je govoril Hitler, ki je hvalil Mussolinija in Italijo rekoč, da imata Nemčija in Italija "akupne ideale in interese". Rekel je tudi, da voditelja Nemčije in Italije slušata ne le interesom svoje dežele, temveč "ljudem vse Evrope, kajti nacijska Nemčija in fašistična Italija skrbita, da bo mir v Evropi..."

Mussolini, ki je sledil Hitlerju — ko je dež najbolj pral navzoče — je rjovel v nemščini, ampak njegove nemščine ni razumel noben Nemec, ker je bila v italijanskem akcentu. Jazen, da ga dež moti, je vihtel pesti in vrnil Hitlerju pohvalo Italije s pohvalo Nemčije, češ da Italija ne bo nikdar pozabila, ko je Nemčija ignorirala sankcije Lige narodov proti njej za časa vojne v Etiopiji.

Mussolini je dalje rekel, da Italija in Nemčija sta danes še "edini pravi demokraciji na svetu, vse drugo je še pod peto demokratične in boljševiške internacionale, ampak ne bo dolgo, ko bo vsa Evropa fašistična..."

Kakor Hitler tako je tudi Mussolini kričal, da mislja fašistična Italije in nacijske Nemčije je — mir, nato pa je izlil golodovsko psovko na Ligo narodov in sovjetsko Rusijo, ki neprestano kalita mir...

Končno je Mussolini priznal javno pred Nemci — in njegov govor je silšala, čeprav ga ni razumela, vsa Evropa po radiu — da se njegove čete bojujejo v Španiji, ko je hreščal: "Kadar pa ne izdajo nič naše besede v boju za mir, tedaj se poslužimo orožja. To smo storili v Španiji, kjer je na tisoče fašistov iz Italije izgubilo svoja življenja..."

Zdi se, da se je Mussolini močno prehladil, ko je vsa razgretost skakal v mrzlem dežju po odru, kajti takoj po govoru so ga odpeljali v palačo in ga tamkaj menda zavili v volnene koce. Napovedane večerne privatne zabave v predsedniški palači ni bilo.

Spet 31 oseb obsojenih v smrt v Rusiji

Moskva, 29. sept. — Moskovsko časopisje poroča o nadaljnjih 31 smrtnih obsodbah, ki so bile te dni izrečene po raznih krajih Sovjetske unije nad "trockističnimi saboterji". Štirje morajo umreti v distriktu Moskve in drugi štirje v Azovu ob Črnem morju zaradi skvarjenega žita. Zaradi istega prestopka je bilo osem oseb obsojenih v Sibiriji in drugih osem mora umreti v Leningradu, ker so sabotirali agrarni program vlade. Sedem bo ustreljenih v Kareliji zaradi zanikrnega vodstva kolektivnih kmetij.

JEKLARSKA KORPORACIJA DOBILA KLOFUTO

Omreženje železničarjev izpodletelo na vsej črti

POROTA OPROSTILA OBTOŽENCE

Johnstown, Pa. — (FP) — Bethlehem Steel Corp. se bo še dolgo spominjala udarcev, ki jih je prejela. Prvi udarec je prišel, ko je korporacija temeljito pogorela na okrajnem sodišču, h kateremu se je zatekla, da spravi v zapor voditelje dveh železniških bratovčin, katere je skušala omrežiti. Ta poskus je bil narejen v času stavke na železnici Conemaugh & Black Lick, ki jo operira korporacija. Poleg drugih je korporacija dala aretirati Louisa A. Pegga, uradnika bratovštine strojevodij, češ, da je hotel z dinamitom uničiti železniško progo. Pegg je bil aretiran v juniju tega leta, v istem času, ko so tudi jeklarski delavci v tovarnah te korporacije zastavkali. Njeni agentje so takrat sagnali velikianski krik, da morajo biti zločinci strogo kaznovani. Sedaj, ko je bila sodišču predložena evidenca, da so obtoženi nedolžni in žrtve omreženja in jih je porota izpustila, agentje jeklarske korporacije molčijo.

To je bil hud udarec za korporacijo. Vsi drugi obtoženi delavci so bili oproščeni in korporacija, ki je vložila tožbo, bo morala plačati vse stroške. Kmalu potem, ko je bila zaroka v zvezi z omreženjem razgaljena, je korporacija zašla v nadaljnjo zagonoto. To se je zgodilo pri zaslišanju pred člani federalnega delavskega razsodišča v zvezi z obtožbo, da je korporacija kršila Wagnerjev zakon. Michael J. Sewak, župan v Franklinu, predmestju Johnstowna, je pod prisego izpovedal, da so ga skušali uradniki Bethlehem Steel Corp. podkupiti. Ponujali so mu velike vsote denarja, če bo deputiral kompanijske pobojnike kot policajce, da bodo razbijali stavke jeklarskih delavcev.

Sewak je izjavil, da je nekaj dni pred oklicem stavke prišel v njegov urad Ralph Hough, pomožni upravitelj jeklarskih tovarn, da ga podkupi. Dejal je, da bo korporacija plačala njegov dolg v vsoti \$7500, poleg tega pa mu bo dala dovolj denarja, da bo lahko odprl trgovino, kar pa je odločno odklonil. Drugi poskus je bil napraviti nekaj dni po izbruhu stavke. Takrat ga je obiskal C. R. Ellicott, glavni upravitelj jeklarskih tovarn. Ponudil mu je dvakrat večjo vsoto, če bo pomagal pri razbijanju stavke. Tudi to ponudbo je Sewak odbil, nakar se je Ellicott razjezil. Iz Sewakovega urada je odšel s pretnjo, "da bo drago plačal za vse, ker je odklonil podkupnino."

Zdaj, ko je bila korporacija razgaljena, je možnost, da bo delavsko razsodišče odredilo pregled knjig županskega urada v Johnstownu. Župan Daniel J. Shields, bivši jetnik, je v času stavke mobiliziral oboroženo silo za zdrobitev stavke. Samo za taksi, ki so vozili stavkokaže v tovarno, je župan potrošil \$1466, toda ta vsota ni vključena v knjigah mestnih izdatkov. Jeni De-rosa, lastnik taksi, je izpovedal, da župan ni rabil čekov, ko je plačal račun. Vsa plačila so bila v gotovini. Delavsko razsodišče bo posvetilo tudi na to stvar, da ugotovi, koliko denarja je župan Shields prejel od jeklarske korporacije, kateri je pomagal pri razbijanju stavke jeklarskih delavcev.

Parnik Ningšin vozi begunce iz vojne cone pri Sanghaju v varno zavetje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna, na Zdravstveno delstvo (Sloven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na Los Angeles \$6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Gene editor, go dnevno — Kolikoli dopisov in nenarodnih listov in v tujino. Kolikoli literarne vsebine (drtine, pesni, drame, govor, itd.) se vrnejo podlaga in v tujino, da se jih pridobi podlaga.

Advertising rates on agreement — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom

PROSVETA

3457-58 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

130

Datum v oglejanju, na primer (August 31, 1937), poleg valoga imena na naslovu pomeni, da vam je o tem datumu postila naročnina. Posredite jo prejemniku, da se vam list ne ustavi.

Ameriška "nevtralnost"

Združene države so v smislu izjave predsednika Roosevelta nevtralne z ozirom na japonsko-kitajski konflikt v Aziji. Ameriške tovarne ladje, ki so last vlade, ne smejo več dovažati orožja in streliva na Japonsko in ne na Kitajsko, dočim so privatne ladijske družbe posvarjene, naj spoštujejo zakon nevtralnosti.

Ameriški nevtralnostni zakon, ki ga Roosevelt izjavi napram Japonski in Kitajski, bi bil pravičen le tedaj, če bi se Japonci in Kitajci lahko merili z enako močnimi bojnimi silami in zalozami bojnega materiala ter v sredstvih transportacije. Razlika v resnici je pa kakor dan in noč. Japonska militarna vlada, ki že pet let sistematično napada Kitajsko in trga od nje provinco za provinco, ima na razpolago veliko tovarno brodogradnjo, s katerim lahko dovaja bojni material iz vseh krajev sveta, kjerkoli ga more dobiti, dočim ima Kitajska le peščice ladij in zavisi od brodogradnih svetovnih sil. Zato je protest kitajske vlade proti Rooseveltovi nevtralnostni proklamaciji razumljiv in decela upravičen.

Upravičenost kitajskega protesta potrjuje Japonska sama, ki je zadovoljna z ameriško "nevtralnostjo". Lahko je zadovoljna, saj je nič ne boli! Staro železnico Japonska lahko še vedno uvaža iz Združenih držav, ker ta uvoz je prost, Japonska ima pa priprave, da staro železnico pretvori v bojni material. Ameriška "nevtralnost" torej japonskim militaristom nič ne škodi, pač pa jim koristi, ker ne morejo napadati Kitajci dobiti iz Amerike blaga, ki ga najbolj potrebujejo!

Tako je bedasta ameriška "nevtralnost" vrgla Kitajsko v naročje Sovjetski uniji kolikor nima kredita na Angliem in kje drugje v Evropi. Kitajci morajo iskati pomoči v Rusiji, če se nečejo enostavno podati razbojniškim japonskim militaristom.

Pred več kot 50 leti je neki nemški ekonom rekel, da najslabša je tista pravica, ki enako postopa z neenakimi. To pomeni, da kdor pravi, da smo pred zakonom vsi enaki, izreče veliko laž! Če sta milijonar in berač obsojena na enako kazen, da morata vsak plačati po tisoč dolarjev, ali sta zares oba enako prizadeta? Milijonarju ni nič, ako vrže tja tisočak ali dva, kaj pa berač, ki nima dolarja in mora iti v zapor, ker nima s čim plačati? Kje smo pred zakonom vsi enaki?

To velja tudi za ameriško "nevtralnost", katere najbolj tepe one, ki so napadeni in ki si sami ne morejo pomagati. To nam danes najbolj priča Španija in Kitajka.

Politično razkuhanje

Ameriška politika v splošnem je danes takšna, da se prav nič ne spozna v njej. V demokratiški stranki sta danes dve stranki; ena je z Rooseveltom, druga je proti Rooseveltu. To pomeni, da demokratiška stranka razpada in njeni drobci se grupirajo v dveh taborih. Isto se godi v republikanski stranki kolikor je ta stranka še aktivna.

Poglejmo, kaj se godi v New Yorku, največjem ameriškem mestu. Največja politična sila je tamkaj še od nekdaj bila Tammany Hall, naša reakcionarni demokratov. Današnji newyorški župan La Guardia je pa pred štirimi leti združil proti tej mašini vse progresivne demokrate in republikance in strli njene kandidate. La Guardia sam je nominalno republikanec, v resnici pa je samo progresivec.

V prihodnjem novembru so spet županske volitve v New Yorku. Ta mesec so bile primarne volitve, pri katerih so volilci glavnih strank postavili kandidate. Tammany Hall se je še enkrat dvignila iz razvalin in predložila volilcem senatorja Copelanda za demokratiškega županskega kandidata, dočim so novodealski demokrate imeli drugega kandidata Mahoneyja. Tammany Hall s Smithom in drugimi reakcionarnimi demokrati je bila spet korenito strta. La Guardia se je dal ponovno nominirati pri republikancih in tudi na demokratiški listi je dobil okrog 50.000 glasov.

Medtem je tamkaj v ospredju tudi ameriška delavska stranka, pri kateri so unije in socialni demokrate (bivša "stara garda" socialistične stranke) glavna sila. Tudi ta stranka je postavila La Guardiaja za svojega kandidata. Socialisti so sprva imenovali Thomasa za svojega kandidata, ali pred kratkim so se

(Dolje v zadnji koloni)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Detroitske aktivnosti

Detroit, Mich. — Hladna jesen je že dobera nadomestila poletno vročino in sleherni se rad pomudi v gorkih prostorih in prijetni družbi. Od sedaj naprej se bomo kaj radi držali pod streho. Tako je nastalo sedaj več življenja tudi pod streho SND na 17153 John R. st. Pevski zbor Svoboda je obnovil svoje vaje, seje so boljše obiskane in več zanimanja se opaža za balincanje, pri katerem se slove malo razgiblje.

V parkih in sploh na prostem ni več udobno, ker je prehladno. V naši naselbini se pa rojakom nudi udobni prostori v SND, kjer je obilo zabave. Vanko soboto igra v teh prostorih A. Stefanec lepe slovenske komade in maršiki se poveseli ob njegovi godbi. Mnogi se zabavajo pri kartah, nekateri pri balincanju in tretji s petjem. Za vse pa je na razpolago dobra pijača raznih kvalitiet in pa dobra, okusna domača hrana, za mamice pa tudi dobra potica in sladka kava. Ako vam doma postane predolgočasno in ne veste kam bi šli, namerite svoje korake naravnost v SND, kjer se boste sestali s svojimi prijatelji in znanci, se z njimi pomenili in pozabavali, pa vam bo čas hitreje minil. Pridite tudi vi in se poslužite tega skupnega prostora! Naš SND je naše aredile in zbirališče. Tu je obilo domaćnosti v vseh ozirih. Tu smo vsi enaki, vsi enakopravni, ne glede kdo ste ali od kje pridete. V našem SND, kakor že omenjeno, igra godba vsako soboto in nedeljo.

Bila sem informirana, da nas obišče v nedeljo, dne 3. oktobra, znani pevovodja Louis Seme iz Clevelanda. To je namreč znani slovenski pevovodja, energičen fant, ki je oživel našo slovensko pesem med tujo rojno mladino. Nastopi njegovih mladinskih zborov, namreč tistih zborov, katere on podučuje, so že sijajno dokazali, da je zmogel svojega posla. Danes ima nad 500 otrok, ki se vešbajo v petju pod njegovim vodstvom. Ti mladi pevci so že večkrat nastopili in vselej želi splošno priznanje. S svojimi milim, lepim petjem so vsakokrat očarali poslušalce. Slovesnemu Clevelandu so v velik ponos, še več — v ponos so nam vsem! Naša slovenska pesem ne bo še dolgo zatonila v Ameriki, dokler se bo naša mladina udeleževala na tem polju kakor se sedaj.

Semetov obisk v Detroitu v nedeljo bo za nas velikega pomena, bo nekaj spominov na dan ozioroma dan, ki se ga bomo spominjali še dolgo. Kajti tega dne bo tudi pri nas začetek pomembnega udeleževanja naše mladine na kulturnem polju. Tudi pri nas se bo organizirala naša mladina v pevski zbor. To bo začetek tega udeleževanja in sledili bomo zgledu clevelandске naselbine. S tem se nudi vsem slovenskim staršem, vsem materam in očetom, lepa prilika, da pohljejo svoje otroke k tej skupini, ki se bo učila naše lepe slovenske pesmi. Saj ni nič lepšega kakor alijati slovensko pesem iz gri naše doraščajoče mladine. Uspeh in napredek tega mladinskega petja pa je odvisen največ od staršev. Svoje otroke pripeljite na vaje ob nedeljah. Učil jih bo naš znani pevovodja John Berlig in uspeh nam je zagotovljen, ako se bomo vsi resno zavzeli, da se ta lepa ideja uresniči, da napreduje in uspe, kar se pač lahko zgodi in se mora zgoditi!

V Detroitu so pred durni mestne volitve. Prvič v zgodovini Detroita so se delavske organizacije združile in postavile svoje skupne delavske kandidate za mestne urade, za župana in koncilmane. SND daje svoje lokale na razpolago v svrhu agitacije in volilne kampanje, da se vršijo shodi in sestanki. V SND je sedaj glavni stan volilne kampanje brezplačno. Dolžnost nas vseh je, da delamo in agitiramo ter širimo delavsko propagando med delavci, tako da bodo na volilni dan naši delavski kandidati zmagali. In to zmaga nam

je zagotovljena, ako le hočemo, kajti ta zmaga je odvisna od nas vseh skupaj. Izgubiti nimamo ničesar, pridobimo pa lahko vse!

Apeliram na vse naše rojake, da pridete v SND, v hišo, ki je last nas vseh! Skupno lahko vse dosežemo in izvolimo naše kandidate. Poleg tega se vam v SND nudi obilo prijetne družabnosti, razvedrila in veselja. Naprej do delavske zmage, za koristi SND in nas vseh!

Mary Jurca.

V prijazno pojasnilo

Cleveland, O. — Podpisani si štejemo v dolžnost, da objavimo sledeče pojasnilo: Poročili obeh lokalnih slovenskih dnevnikov radi govornikov na koncertu Združenih mladinskih pevskih zborov, ki se je vršil v nedeljo, 19. sept. t. l., naj nihče ne smatra drugače kot le za osebno mnenje urednikov, kar ne znači, da so bili vsi navzoči istega mnenja. V spricho dejstev, da je avdiencia govornike čisto prekinila z burnim aplavzom, je težko kaj takega zapisati, drugače kot za osebno mnenje posameznikov.

Zadnji govornik na programu je bil okrajni sodnik Frank Lavie, ko so po mnenju urednikov bili navzoči že docela od govorov utrujeni. Smelo trdimo, če bi sodnik Lavie govoril še pol ure ali več, da ga bi občinstvo z užitek poslušalo in točno sledilo njegovemu govoru. Podpisani se vsem govornikom iskreno zahvalimo za tople in prične govore. Veseli nas, da ste se odzvali našemu vabilu ter prišli pozdravit naše mlade pevce ob 3-letnici njih udeleževanja na slovenskem kulturnem polju. Bili ste dobrodošli gostje med nami. Pozdravljeni!

John Terlep, predsednik; Anna Traven, tajnica; Jos. Zele, blagajnik.

Poročilo o stavki

Pittsburgh, Pa. — Pri Heppenstall Co. smo še vedno v stavki, ki se je pričela 12. julija. Dne 20. julija so odpravili en trok železa iz tovarne in vrgli so solzavko med pikete. Dne 21. avgusta so izmenjali nekaj predelavcev v tovarni pod močno protekcijo policije. Na 23. avg. so se pripeljali predelavci s štirimi člani Heppenstall Co. v štirih avtih pred glavno pisarno. Nato je upravitelj tovarne z velikim kladivom odbil ključavnico in s silo udri v pisarno s tremi avti. Ker so bili delavci v stavkovni straži napadeni, se je vnel boj. Iztrgali so predelavcem orožje ter jih pošteno namikastili. Posledica: deset jih je bilo odpušanih v bolnišnico, med katerimi je bil eden stavar, devet pa družinskih predelavcev ter eden policaj. Eden policaj in dva predelavca se še vedno nahajata v bolnišnici. Šest drugih delavcev je dobilo lahke poškodbe.

Kompanija sedaj išče sodnijsko prepoved proti naši uniji CIO. Obtožila je mestnega župana, mestne može javne varnosti, mestno policijo in okrajnega šerifa. Zasliševanje se je pričelo dne 20. septembra in se bo končalo te dni. Kompanijske priče se lažejo kar se da pri zaslišanju. V smislu novega zakona v državi Penni je to prvi slučaj te vrste, zato je zanj veliko zanimanja med odvetoiki. Kompanija ima pet advokatov, unija enega, župan in policija enega in šerif enega. Mnenje je, da družba ne bo dobila sodnijske prepovedi, ker je sama provocirala izgredo. Mi nismo imeli nobenega orožja.

Naj pripomnim, da sta tovarna in pisarna popolnoma prazni, niti čuvaji niso v njej od 24. avgusta.

Na sliki, ki je bila priobčena v dnevniku Prosveta o tem pretepu, se je videl tudi prevržen avto. Iz avta se je usula opeka in razno orodje. Heppenstall Co. je poražena, le da tega noče priznati. Piketna linija je vedno bolj močna in morala med delavci je dobra. Družba je poskušala z več skemami za

povratek na delo, toda dosedaj brez vsakega uspeha.

Delavci pri West Penn Mirror and Glass Co., ki so zastavili dne 16. avgusta, so se vrnili na delo po dveh tednih stavke. Izvojevali so 7c poviška na uro in zaprto delavnico. Ta družba je dobila sodnijsko prepoved proti svojim delavcem, da jo morajo pustiti v miru in se držati gotovo distanco proč od tovarne. Ko je prišel gospodar v tovarno, smo ga mi tako oplašili, da je obljubil podpisati pogodbo, kar je tudi storil. Ta družba je zbežala pred unijo iz New Kensingtona pred 14 meseci. Kupila je tukaj poslopje in zraven še dom. Morda se bi tudi sedaj selila, ali vprašanje nastane — kam? Kajti tudi nekdanji ponižni in zatirani jug se prebujajo.

Od okoliških unijskih lokalov CIO dobivamo pomoč, kar pa gre največ za obrambo in za stroške unijskih prostorov, tako da za kuhinjo ostane malo. Razna društva priredijo skupno zabavo dne 8. oktobra v Slovenskem domu in čisti dobiček je namenjen našemu lokalu št. 1601 CIO. Udeležite se te prireditve! Zavedajte se, da naš boj je tudi vaš boj! Na svidenje!

John Ban, 118.

Težavna pot do zdravja

Louisville, Colo. — V naslednjem bom podal par stvari, ki se tičejo moje bolezni, katere me muči že delj časa in o tem, kako sem se zdravlil oziroma kako so me zdravniki pošiljali iz kraja v kraj.

Nekako pred osmimi meseci sem zbolel za boleznijo revmatizem. Zdravil sem se šest mesecev, šel od zdravnika do zdravnika in iskal pomoči oziroma zdravlil. Vsak zdravnik mi je rekel, da imam revmatizem. Tako me je dne 8. julija tukajšnji zdravnik poslal v Colorado General Hospital. Čim so me preiskali, so ugotovili, da nimam revmatizma, temveč da imam ranjeno ali poškodovano hrbtnico. Vprašali so me, kdaj sem bil pobit v rovu in sem odvrnil, da še nikdar in da do svojega 45. leta nisem bil še nikdar bolan, zadnja štiri leta pa me muči ta bolezen karkoli je.

Potem so me poslali domov in mi naročili, naj pridem vsak četrtek na pregled ali preiskavo. Tako sem hodil vsak četrtek v Denver, kakor so mi naročili, toda velikokrat zaman — vselej so namreč bili boljši zdravniki na počitnicah. Potem so končno ugotovili, da se moram podvreči operaciji s tem, da s instrumenti preiskali hrbtnico in iz nje vzeli tekočino. Dejali so, da moram v bolnišnico in da me bodo telefonično obvestili, kdaj naj pridem. Čakal sem celih 13 dni, predno so me poklicali. To je bilo 3. sept. Šel sem v bolnišnico; tam sta bila dva bolnika, ki sta imela kozo. Brž so nas vse skupaj zatri, da nas ni mogel nihče obiskati in tako smo bili zaprti celih 18 dni. Medtem so mi spet vzeli vzorec tekočine na hrbtni tudi osm roentgenskih slik (X-žarki). Spet smo čakali, kdaj bomo sproščeni, oni, da gredo domov in jaz, da grem na operacijo.

Končno se je pojavil v bolnišnici dr. Work, specialist, ki obiskuje razne bolnišnice po Ameriki, in tako je preiskal tudi mene, da ugotovi bolezen. Vprašal me je, odkod prihajam in ko sem mu povedal, da iz Slovenije, je rekel, če morda iz Ljubljane. Ne, ampak blizu tam. Povedal mi je, da se je učil na Dunaju medicine, da je obhodil vso bivšo Avstrijo. Spregovoril je par besed v nemščini in jaz sem mu odgovoril. Potem se je obrnil k drugemu zdravniku in mi rekel, da me morajo takoj operirati, drugače da sem močna, zdrava oseba in mi ni treba časa zapravljati po bolnišnicah. "Ozdraveli te bomo, da boš šel zdrav domov," me je zagotovil. Zahvalil sem se mu in dostavil, da želim zopetnega zdravnika. "Frank," je dejal zdravnik, "ne boj se, kajti v kratkem času boš zdrav!"

Res so me naslednji dan premestili v drugi oddelk in me pripravili za operacijo. Takrat pa je prišlo telefonsko sporočilo, da bom operiran šele 27. sept. Tako je bila operacija odložena za šest dni. Za vsak teden v bolnišnici moram plačati \$21 in druge bol-

Razgledi po zapadu

Ivan Molek

(Nadaljevanje.)

Pogorelečeva se ne zanima le za farme, marveč tudi za čitanje. Redno čita Proletarca in druge napredne liste ter dva "trunka" polna knjig in koledarjev iz vrste let.

Blizal se je večer, ko smo se poslovili od Pogorelca in njegove živahne žene z iskreno željo, da bosta še dolgo let živela in se uživala trud svojih dolgih let.

Pečnikov fordci je spet teklen nazaj v Pečnik.

11. Rye, Canon City in Royal Gorge
Bila je nedelja — drugi dan po obisku relceve farme — ko je prijatelj Pečnik pogledal svoj fordci in to pot v nasprotno pralne puebske naselbine. Vzel je s seboj jo boljše polovico in malo hčerko in odpot smo se v Rye, nekaj naradni park v okrog 30 milj zapadno od Puebla. Coloradskajave čez prerije 30, 50 ali 100 milj daleč ni za naše fante. Če gre kdo zvečer sto daleč "k ljubci v vas", je to zabava.

Rye je znamenit za naše Pueblčane, ker tamkaj edini "clubhouse" ali dom, ki je last pevskega društva Prešerna. Okusna, napadana, napeljena in prostorna stavba v med igrovi. Tam so privatni in javni bili Dobra stvar, samo predaleč. Če bi takleček imeli doma ali kje bližje, bi jim velikalegale.

Dom je bil zaprt, ko pridemo tja. Nikogar bilo tam. Naše ženske so pa kmalu stoprta vrata v ozadju na vrhu. Odprli so, ki je vlomil skozi okno in stikal po njosti, našel pa ni menda nič. Čuvaja ni in to je slabo.

Kmalu pa pride naokrog sosed iz bližnj "priložnostni čuvaj" doma, farmar Dan P. vič. Mož je zgovoren in takoj se mi je raGovori dobro slovensčino in enako dobroščino. Njegov oče je bil žumberški HrvaHrasta na belokrajski strani Gorjancev, na meji, mati mu je pa Slovenka z Vrha Od očeta je dobil nauk: "Sinko, spoustu vere in vse ljudi!" Tega nauka se drži še dadas zase veruje le v dolar, kar je nekoč opovedal župniku Cirilu v Pueblu. Med volji bil aktiven za kraljevaško Jugoslavijo. Nva filozofija je bila: Jugoslavlani so v taki, da enega osla morajo rediti in čistiti, naj rede osla svoje narodnosti... Dan pa ne zanima več ne za Jugoslavijo, niti zgoslovenski nacionalizem, niti za jugoslovesčasopise; zanima se le za svoje farme, za za Prešernov dom, za dobre prijatelje. Pred dolgimi leti je Dan Predovič živel v cagu in še danes se spominja nekaterih iz starih tovarnen. Ko je bil Martin Konda Pueblu, je bil njegov prijatelj. Skupaj so novali: on, Konda, Medica, Bajc (urednik ra), Sava Radanovič in neki Ladjevič. Slovenci in trije Jugoslaveni! Zanimivnessman, ta Predovič! Njegov stric Ilija P. vič je bil oziroma je še — ne vem — veletrgovLjubljani.

Tako smo med pogovorom, stikanjem po ku in med-dežjem — v hribih menda vsakdežuje — pretolčki nekaj ur v "Raju". Po nas je Pečnikov fordci odnesel na izprevo hribih navzgor in navzdol, po slemenih in nah, strminah in serpentinah, dokler nismo šli v Beulah, razkošno letovišče puebskih gatinov. Cesta neprestano pada in napezupusti hribe na drugem koncu in udari čez rize proti udrtni ob umazani reki, kjer se pred kakimi 60 leti začel Pueblu.

Drugi markanten zlet v hribe sta nama klonila Frank Boltezar in Frank Starc. V primeru je Boltezar prispeval svoj družni avto. Ugodna prilika za to je med tednom Boltezarjeva sinova delata in ko "missus" ma ne pogreša vozila. Sicer sta se Boltezar Pečnik kosala, kateri bo pokuril več gasa za najino korist, a ne vem, kateri je dobil mo. Škoda imata oba! Louis Korošec tudi pustimo to.

(Dolje prihodnjič.)

Hiša bodočnosti

Na newyorški svetovni razstavi, ki so jo čeli, kakor smo poročali, že pripravljati, b med drugim pokazali tudi vzorec "bodoče hiše". Ta hiša bo vsa iz stekla in ne bo imela voljo tega nobenih oken. Pisani zastori b zadrževali preobilno svetlobo od zunaj in bodo dali po potrebi z enim potegom odmakti. Vsa vrata se bodo odpirala in zapirala elektriko, tako da ne bo treba niti ključev.

Postelje bodo pnevmatične, blazine in žimce bodo namreč iz gume in se bodo dale zve napolniti z zrakom. Ker hiša ne bo imela oknabokrela za dovanje svežega zraka vnaprejšnjost posebnega ventilacijskega naprave, strehi. Ta naprava bo zrak obenem čistila, šila ali ovlažila, ozonirala, ogrela ali ohladila ter ga pošiljala enakomerno skozi vse posGospodinjskih odpadkov ne bo treba več posGospodinjskih odpadkov ne bo treba več posdo ti odpadki sežigali in spreminjali v plin v tej obliki spravljali na prosto.

(Dolje iz prve kolone.)

socialisti izrekli za sodelovanje z ameriškolavsko stranko (še lani je Thomas imenolavsko stranko "rep tamanitske mašine") in te to stranko "rep tamanitske mašine") in te je Thomas umaknil svojo kandidaturu v La Guardiji. In komunisti tudi podpirajo Guardijo! Zdaj se pa spozna! — — —

Odob.

Problemi pri seljenca

Prisiljen sem v Ameriko l. 1906, ni me xnam ne za dan ne za ime arnika. Rekli so mi, da zado-tuje, ako dokažem, da stanujem v tej deželi ša od prej kot l. 1906, v katerem slučaju mi ni reba nikakega spričevala o pri-rodu. Kako naj to dokažem?

Odgovor: Ako ste živeli v tej deželi l. 1900 in se spominjate atančene adresse, morete zaprositi federalni statistični urad, naj najde vaš zapis v ljudskem štetju, ki se je vršilo l. 1900. Pi-šite na Bureau of the Census, Department of the Interior, Washington, D. C., in dajte in-formacije o adresi, kjer ste ži-veli na časa tedanjega ljudskega štetja (Census).

Poročne licence

Vprašanje: Ali je res, da ne-ki novi zakonl otežkočajo poro-ke v Ameriki?

Odgovor: Bržkone imate v mislih novi zakon, ki je sedaj v veljavi v državi New York. Ne gre za nikako poteškočo glede dobivanja poročne licence, mar-več le za to, da se poroka sme vršiti le po preteku 72 ur, odkar je bila izdana poročna licenca. Enaka postava je v veljavi v državah California, New Jer-sey in Texas, dočim v državah Connecticut, Massachusetts, Mi-chigan, Pennsylvania in v dru-gih dvanajstih državah morajo zaročenci čakati pet dni na po-roko, potem ko so si zagotovili licenco. Namen teh zakonov je, da se preprečijo brze in nepre-mišljene poroke.—FLIS.

Mazač obrojen za 10 dni zapora v Chicagu

Chicago, 29. sept. — E. A. Romanowski, 45-letni krojač, je bil včeraj obsojen na 10 dni za-pora in v plačilo \$100, ker je vlekel ljudi, da je doktor in pro-dajal razna "zdravila". Imel je precej odjemalcev. Romanow-ski je tudi praktičral masažo na bolnikih in za ta posel jim je mastno računal.

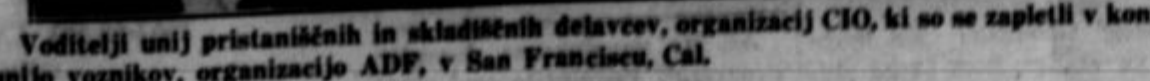
HUMOR

"Kdaj mi mislite plačati na-jemnino?"

"Se malo počakajte! Pravkar poslušam poročilo o žrebanju razredne loterije. Če moja sreč-ka zadene, dobite jutri denar!"

RADA BI IZVEDELA

za moji dve sestrični: njih dekliško ime je Franca in Amalija Justin, doma iz Dobruševe-vasi, Ziri, Jugo-slavija. Stilsila sem, da se nahajata nekje v Clevelandu. O. Moje dekliško ime je bilo Ivana Justin, Žirovski vrh, Dobruševci, št. 45, Ziri, Jugoslavija. Ako biste žitali na oglas ju prosim, da se oglasite pisмено na moj na-slov: Ivana Podržaj, 319 Clinton St., Vandling, Pa. (Adv.)

F. M. DOSTOJEVSKI:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s opitjem — Poslovni Vladimir Levčič

Vrtili pa so se vsi ti razgovori največ po večerih v damski družbi, zakaj ženske so me jele tiakrat rade poslušati in so prigovarjale tudi moškim. "Tak kako je vendar mogoče, da bi bil jaz kriv za vse," se mi je vsakdo smejal v oči, "nu, ali morem biti na primer kriv za vas?" — "A, kje," sem jim odgovarjal, "kje bi mogli vi to spoznati, ko je ves svet že davno krenil na drugo pot in ko smatramo pravo laž za resnico in zahtevamo tudi od drugih prav takšne laži. Vidite, jaz sem samo enkrat v življenju šel in ravnal odkritosrečno — in kaj se je zgodilo? Kar nekakšen bedak sem postal za vas vse: čeprav ste me vzljubili, se vendar norčujete iz mene," pravim. — "A kako naj vas nimamo radi, takega, kakršni ste?" se mi glasno zameje gospodinja; veliko ljudi je bilo zbranih pri njej. Tedajci pa vidim, kako se vzdigne izmed dam prav tiista mlada oseba, ki sem bil zaradi nje pozval vlastelina na dvoboj in ki sem si jo še nedavno namenjal za nevesto; niti opazil je nisem bil tisti večer, ko je prišla na zabavo. Vstala je, pristopila k meni in iztegnila roko: "Dovolite, da vam izjavim," pravi, "da sem prva, ki se ne norčujem iz vas; narobe, a solzami se vam zahvaljujem in vam izražam svoje spoštovanje za to, kar ste takrat storili." Tedaj je pristopil tudi njen mož in nato so me mahoma obsuli tudi vsi ostali, toliko da me niso jeli poljubljati. Taka radost me je obšla; a najbolj sem takrat opazil nekega gospoda, že pri letnega moža, ki je tudi pristopil k meni in katerega sem po imenu sicer že poznal, a mu vendar nisem bil nikoli bližnji znanec; vse do tistega večera nisem bil izpregovoril z njim niti besedice.

D. Skrivnostni gost

Tisti gospod je bil že davno v službi v našem mestu; imel je ugleden položaj, bil je človek, ki so ga vsi spoštovali, bogat in na glas zaradi svoje dobrodelnosti; žrtvoval je bil značne vsote za hiralnico in sirotišnico in delal na tistem tudi še drugače veliko dobro, ne da bi jih razlašal — vse to se je razvedelo potlej, po njegovi smrti. Bilo mu je okoli petdeset let in na oko je bil videti malone strog; govoril je malo; oženjen je bil šele deset let, a še mlado ženo, s katero je imel tri majhne otroke. In evo, drugi večer sedim pri sebi doma, ko se zdajci odpro moja vrata in stopi v sobo prav ta gospod.

Pripomniti pa moram, da takrat že nisem več živel na prejšnjem stanovanju. Kakor hitro sem podal ostavko, sem se bil preselil drugam in si našel stanovanje pri neki stari ženski, uradniški vdovi, ki mi je tudi stregla, zakaj vzrok moje preselitve v novo stanovanje je bilo samo to, da sem poslal Afanasija še tisti dan, ko sem se vrnil z dvoboja, nazaj k četi, ker me je bilo sram, da bi mu gledal v oči po svojem nedavnem nastopu z njim — tolikanj je nepraviljen posvetnjak časih nagnjen k temu, da se sramuje celo upravičenega dejanja.

"Že nekaj dni vas z velikim zanimanjem poslušam v raznih hišah," je izpregovoril gospod, ki je bil stopil v mojo sobo; "zato sem naposled začel, da se osebno seznanim z vami in se z vami še podrobneje razgovorim. Ali mi morete, spoštovani gospod, storiti to veliko uslugo?" — "Iz arca rad," pravim jaz, "in še v posebno čast si bom štel," — toda sam pri sebi sem se skoro ustrašil, tolikanj me je bil osupil na prvi mah. Zakaj čeprav so me vsi z radovednostjo poslušali, se mi vendar še nihče ni bil približal s tako strogim in resnobnim notranjim izrazom. In ta je bil celo sam prišel k meni na stanovanje! Sedel je. "Veliko silo značaja vidim v vas," je nadaljeval, "ker se niste bali slušati resnici v stvari; v kateri vam je pretila nevarnost, da vas zaradi vaše resnice zadene vseobče prezirjanje." — "Morda me hvalite da-leh preko zasluge," mu pravim. — "Ne, ne preko zasluge," de on, "verjemite mi, da je veliko težje storiti tako dejanje, nego vi mislite.

Prav to," je nadaljeval, "me je prav za prav tako globoko prevzelo in prav zaradi tega sem prišel k vam. Opišite mi, ako se vam moja toli neprimerna radovednost ne upira, kaj ste prav za prav čutili v tisti minuti, ko ste se na dvoboju odločili, da poprosite odpustitja — če se le še spominjate? Ne imejte mojega vprašanja za lahkomišelnost; narobe, ko vam zadam to vprašanje, imam svoj tajni cilj, ki vam ga bom pozneje razložil, ako je božja volja, da se še bolj zblizava."

Ves čas, ko je to govoril, sem mu gledal naravnost v obraz in zdajci sem začutil silno zupanje do njega, razen tega pa tudi nenavadno radovednost s svoje strani, kajti slutiti sem, da mu leži v duši neka posebna skrivnost.

"Vprašate me, kaj sem prav za prav čutil v tisti minuti, ko sem prosil nasprotnika odpustitja," mu odgovorim, "toda bolj bo, da vam povem prav od kraja vse, česar drugim še nisem pripovedoval." In povedal sem mu vse, kar se mi je bilo zgodilo z Afanasijem in kako sem se mu poklonil do tal. "Potem sami lahko izprevidite," sem končal, "da mi je bilo ob času dvoboja še laže pri srcu, ker sem bil prišel že dom, in ko sem bil enkrat na tej poti, je šlo vse ostalo ne samo brez težave, ampak celo z radostjo in veseljem."

Poslušal me je do konca, tako nekam lepo je gledal name: "Vse to je silno zanimivo, še in še bom prihajal k vam." In res je jel od tistih dob akoro vsak večer prihajati k meni. Velika prijateljica bi bila postala, da mi je tudi on kaj povedal o sebi. Toda o sebi ni govoril, skoro besedice ne, vendar me je izpraševal samo o meni. A ne glede na to sem ga zelo vzljubil in mu neomejeno zaupal vsa svoja čustva, misleč si: kaj bi mi njegove skrivnosti, saj tudi tako vidim, da je pravičen človek. In mimo tega je tako resen in toliko starejši od mene, pa vendar prihaja k meni mladenčič in me ne prezira. In marsičesa koristnega sem se naučil od njega, zakaj bil je visokoumen mož. "Da je življenje raj," mi je rekel iznada, "o tem tudi jaz že davno premišljujem" — in zdajci je dodal: "Saj mislim vobče samo na to." Tako govori in me gleda in se smehlja. "O tem sem še bolj uverjen nego vi," pravi, "pozneje boste svedeli zakaj."

Poslušam ga in mislim sam pri sebi: "Goto-vo mi hoče nekaj razodeti." — "Raj" pravi on, "je skrit v slehernem izmed nas; vidite tudi v meni se zdaj skriva raj, in če le hočem, bo že jutri resnično nastal zame in trajal vse moje življenje." Gledam ga: tako nekam ganjeno govori in mi skrivnostno zre v oči, prav kakor bi me nekaj vpraševal. "To pa," nadaljuje, "da je vsak človek kriv za vse in za vsakogar, še mimo svojih grehov — to ste povsem pravilno presodili in kar ganljivo je, kako ste mogli namah tako docela objeti to misel. In resnično verujem: kadar bodo ljudje razumeli to misel, takrat pride sanje nebeških kraljevstvo, ne več v domišljiji, ampak v resnici." — "A kdaj," sem mu tedaj s šaloetjo vzkliknil, "kdaj se bo to zgodilo — in ali se bo vobče kdaj zgodilo? Ali niso to samo lepe sanje?" — "A, vidite," pravi, "vi nimate vere, drugim pridigate, a sami ne verujete. Vedite, da se bodo te sanje, kakor jih vi imenujete, nedvomno izpolnile, verujte to — samo da še ne zdaj, zakaj vsako dejstvo ima svoj zakon. To je duševna, psihološka stvar. Da se svet preosnuje in prenovi, je treba, da ljudje sami duševno krenejo na drugo pot. Dokler ne postaneš v resnici vsakomur brat, ne more biti bratstva. Nikoli, z nikakovo vedo in nikakovo koristjo ne bodo ljudje umeli zadovoljivo razdeliti med seboj svoje lastnine in svojih pravic. Zmerom bo vsakomur premo, zmerom bodo godrnjali, zavidali drug drugemu in se pokončevali med seboj. Vi vprašate, kdaj se bo to izpolnilo. Izpolnilo se bo, toda najprej se mora končati doba človeške osamljenosti."

(Dolje prihodajša.)

Siegfrieda in Brunhilde, visoka

pesem prekipajoče ljubezni. "Siegfried, najlepši med junaki!" je pela Mia možu, ki je zamaknjen stmel vanjo. "Lepa si, lepa," je šepetal neprestano med njeno arjo. Ali so ju opajali medsebojni pogledi, ali vroče besede ljubezni ali čutno ognjevit Wagnerjeva glasba, opajajoča ko iskreno vino? ... Videla nista ne občinstva, čisto v drugem svetu sta bila in pela vsa zamaknjena drug drugemu: "Čudež si ti, tako si lepa, ljubim te!" ... Na koncu dvospeva se morata vriskajoče objeti in tedaj jo je prišel s tako silo k sebi, kakor da je ne bi hotel nikdar več izpustiti. Mili je zastala sapo. "Čudovita ženska," je šepetal med spuščanjem zastora. Toda izvila se mu je iz objema in zbežala v garderobo.

Na odru se je prizor nadaljeval in napočil je trenutek, ko je morala Mia spet nastopiti. Ko je zastor padel, jo je divje poljubil, kakor iz uma — in brez volje, medleča od blaženosti, mu je dovolila. Nista vedela, ali ju je kdo videl, aicer jima je bilo pa v tistem trenutku vseeno ...

Potlej sta morala venomer iznova pred zastor z roko v roki, oba vsa ozarjena od sreče, dva lepa, od Boga izvoljena človeka. V prihodnjem dejanju je Mia rasla od prizora do prizora. Vi-harno pleskanje ji je bila nagrada. V odmoru se je še vsa zaslanjana zahvaljevala tovarišem za čestitke in pozornost, nato jo je pa Gislung potegnil proč od drugih na hodnik garderobe.

"Mia!" Njegov vroči šepet je bil ko zaklinjanje. "Mia, šele danes sem te spoznal, ničesar ne vem o tebi kakor samo to, da si izredna umetnica! Mogoče sedi tvoj mož med gledalci, ali tvoj dragi — mogoče! Najbrže je celo verjetno! A to mi je vseeno! Vem samo, da si moja in da si bila moja od vseh vekov. Kakor sen se mi zdli!"

Prijel jo je za roke. "In tega naj bo nocoj konec? Nikoli več naj te ne vidim?"

Mia se je bolešno nasmehnila. "Šliš, ali bi bilo to mogoče? Ne, ne, neizreklija okrutnost bi bila to!"

Mia se mu je hotela iztrgati: "Prosim vas, Gislung, pustite me, počitka sem potrebna. Ne verjamete, da sem trudna?"

"Da, rovtar sem!" Zamejaj se je in se udaril po čelu. "Ta ženska poje ko boginja in jaz se jo predzmem nadlegovati s takimi posvetnimi zadevami! Mia," je zaprosil, "odgovori mi samo eno vprašanje: ali te kdo pričakuje po predstavi?"

Mia je odkimala. "Ne?" se je razveselil, "o, potem je vse dobro!"

Spremlil jo je do vrat garderobe. Inapient je poklical Gislunga k poslednjemu dejanju. Mia je ostala sama. Vsa izčrpana je omahnila na divan. Kaj se je zgodilo s njo? Kako jo je le mogel tako hitro očarati, se je z grozo vprašala. Toda njena duša je pela in vriskala kakor tisoč angelških glasov.

Tedaj je potrkalo. Gislungov sluga ji je prinesel pismo. Z razbijačim sreem je preletela teh par besed, napisanih v največji naglici:

"Mia, lepota moja! Žrtvuj mi vsaj nocojnji večer! Zelo se bom podivil po predstavi, da vse pripravim za tvoj sprejem. Moja hiša stoji na samem zunaj v zelenju — nihče te ne bo videl! Moj avto te bo čakal pri izhodu in moji ljudje molče ko grob ..."

Dolgo je Mia slonela nad pisom. Nato je odprla oči. "Blagoslovljena bodi," je šepetala, "Blagoslovljena bodi," se ji je zaavetlikalo s toaletne mislice. Ne! Vsega tega je konec ... In počasi je raztrgala pismo na koščke.

Potlej je stala ob velikem sklepnem prizoru ob Siegfriedovi krati. "Prišla boš, prišla!" je šepetal mrtvi junak aredi med njenim petjem. In pozneje, preden je sama stopila pred zastor, jo je krepko prijel za roko in njegove oči so roteče obvisle na njej.

"Mia, saj boš prišla!" Smehljaje se je ugnjala svojo lepo glavo v pristanek.

Na koncu predstave mu je hitro napisala v garderobi par besed:

"Dragi Gislung! Ko boš bral te vrstice, bom že na poti čudovito lepa poslovlina arja."

Razdejanje, ki ga je povzročila japonska bomba na krovu ameriškega parnika President Ho

domov. Oprostite mi — toda ne morem drugače! Že to, kar je bilo danes med nama, me teži kakor greh. Toda verjemite mi, nikoli ne bom pozabila nocojnega večera. Mia."

Pozneje, ko je stopila iz gledališča, ni mogla verjeti svojim očem. Ali ni to njen avto, ki stoji poleg Gislungovega? "Prosim vas, oddajte tole pismo gospodu Gislungu in sporočite mu moje pozdrave!" je rekla šoferju, ki jo je že čakal in odpiral vrata velikega avtomobila. Iz drugega avtomobila je pa skočil mlad, visok gospod. Objel jo je in jo viharo poljubil.

"Ti, Heinz?" je vprašala Mia in od neizreklije osuplosti razširila oči. "Ti si tu?"

"Da! Kajne, iznenadil sem te?" ji je zavrisnil mladi glas.

"Hotel sem te po vsaki ceni nocoj slišati! Vzel sem si pristo, stopil sem po avto in dirjal dve uri za teboj. O, kako božansko si pela nocoj!" Oči so se mu zasvetile od občudovanja.

"In kako mladostna si bila, mamica! Kakor mlado, prav mlado dekle!"

Mia ga je nežno pobožala.

"Samo da si bil ti s menoj zadovoljen, Heinz, potem je vse dobro. Zdal pa je hitro, ljubček, prav dobro morava pogledati!"

Trudna se je naslonila na blazino v avtomobilu in medtem ko je avto brzel po mestu, je zaprla oči. Iz slehernega kota, iz slednje uličice ji je pel glas: "Ljubim te, ljubim te!" Čedalje tiše, čedalje bolj zamiraje ...

Avto je zavil. Zdrnila se je in odprla oči. Moj Bog, kako daleč sta že iz mesta! Ali je mar mogoče, da je zapasla? Nerazumljivo, se je zdrnila — in z boleznim vzdihom si je morala priznati: Naj bom na odru še tako lepa, mlada nisem nič več.

Zagledala se je v ozko mlado glavo spredaj za volilom in pritajena ganjenost jo je obšla. "Moj sin!" Po smrti svojega moža živi sama z njim, ki jo obožuje in ji ne bi nikdar odpustil, če ne bi ostala zvesta njegovemu očetu do smrti. Dečko niti ne sluti, koliko mu je nocoj žrtvovala.

"Mamica," je zaspešal Heinz, "sijajna si bila. Kako čudovita ženska si ti! ..."

ZAHVALA

Sreča hvala darovalcem, ki so se odzvali in darovali v pomoč mojemu bratu, ko mu je pogorelo v stari domovini. Darovali so: John Grum, in Anthony Grum po \$5.00, Frank Korenčan Jr., Frank Grum, Anton Skvarča, Frank Keršič, John Skubil, Andrew Ogrin, Louis Zupce, Frank Zupce, Frank Korečan, Jack Bisek, John Slovnik in Leo Bizjak po \$2.00, Math Gregorine, Anton Keršič, Frank Merlak, Thomas Kraine, Jos. Klaufer, Johana Sedej, Frank Misisek, Frank Jerab, Mary Oblak, Frank Krantz, Frank Jerina, Val. Jerab, Tony Celestik, Jos. Kutlar, Lev. Mošek, 10th Street Hardware, John Gantar, John Steblay, Martin Zupce Jr., J. B. Kuhar, Martin Zupce, John Zelenek, Frank Opekta in John H. Merlak po \$1.00, John Grom \$5. Jack Jare, Ignatz Sereb, Jos. Debelak, Peter Terechek, John Harow, Tony Stritar, Jack Misisek, Rudolf Hribar, Tony Podboy, Jos. Zupantič in Ignatz Germal po \$0.50, Frank Škerbic, Frank Šebinek, Mike Kandič, Tony Roznich, Thomas Seric, Andrew Koir, Ignatz Grum, Frank Novak, Frank Brenc in Math Bespalac po 25c. Še posebno se pa želimo zahvaliti John Steblaju za ves njegov trud in pomoč pri nabiranju darov. Torej še enkrat najlepša hvala vsem skupaj, vsi: Anthony Grum, 927 Lenox Ave. Waukegan, Ill.

(Adv.)

Ali ste naročili na dnevniki Prosveta? Podajte svoj list!

Mio je zbadlo v srce ... Iste dalje bliže domu, se je ta počasi izgubljal ... Ves ta ljivi čar nocojnega večera ostal samo lep spomin. V sree ji je legel pol-mir ...

BOŽIČNI

IZLETI

v JUGOSLAVIJO

PARNIKI IZ NEW YORKA:

EUROPA . . . 27. novembra
NEW YORK . . . 2. decembra
HAMBURG . . . 9. decembra
EUROPA . . . 16. decembra

Brzi vlak ob EUROPA v Bremerhaven zajame udobno potovanje do Ljubljane.

Izborne železnike svezde od Cherbourga ali Hamburga.

Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
130 W. RANDOLPH STREET CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 eno letno naročnino. Ker pa člani plačajo pri ansementu \$1.20 tednik, ne jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Zdrni. države in Kanado \$6.00	Za Ciero in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.50
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.20	4 tednike in 1.50
5 tednikov in ni	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahvalil sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime Čl. družina št.

Naslov

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) Čl. družina št.

3) Čl. družina št.

4) Čl. družina št.

5) Čl. družina št.

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.
TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene smerne, enjaka dele prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

CHICAGO, ILL.

Tel. Booth 5994

M. Wiedermannova:

Operna predstava

Gospa Mia stoji pred zrcalom sprejemne garderobe velike opere in si zadovoljno ogleduje svojo lepo postavbo. Nekaj očarljivog je na tej brunhildski postavi. Ni mogočna, skoraj materinskojunaška žena v dolgem oblaku, kakršno so ljudje vajeni gledati Wagnerjevo junakinja. Ne! Mlad, neugnan wotanski otrok je to, walkirska amakonka z ognjevitim sreem.

Rdečerjavi lasje so ji padali s ljubke glave v mehkih lesketajočih se kodrih prav do kolen. Vitko telo je ogrinjala bela tancica iz medle teke avile, zapeta s bleščočim kovinastim pasom, ki je, spuščajčo se ji v težkih gubah do gležnjev, delal njeno postavbo še krasnejšo. Da, ta wotanska hči je res lepa! Urno si je še poplila nohte, potem je pa sedla za toaletno mizico in si izbrislala z lepih lic, kar je bilo preveč rdečega in pudra in njih.

Ko je odprla kaseto, ji je po-

gled običal na besedah, vresljanih na pokrovu: "Blagoslovljena bodi!" Ganjlive besede nešne Butterfly so to. "Kako me ljubijo!" je mislila lepa žena in se sanjavo nasmehnila. "Tako zelo, da je včasih kar presentimentalen!" In vendar si je morala priznati, da večeta iz teh besed moč in pomirljivost. Z nešnimi prati je božala pokrov kasete in črke, bleščee v luči. Kakor tajno ljubkovanje se ji je zdelo. Prav za prav jo Heinz preveč razvajal!

Čudno, je pomislila Mia, danes se še prav posebno veseli gostovanja. Dali so ji sicer priložnost samo za eno akuanjo z dirigentom. Nihče ji tukaj ni znan, zato je pa opera tem slovitejša in pevcu odlični.

Mia je usločila svoje vitko telo. Čudno se ji je zdelo, da je nič ne skrbi. "Ali nimam danes prav nič živcev?" se je začudeno vprašala. Ne, v njenem srcu je bilo samo veselje in prijetno pričakovanje.

Zvonce je oznanil pričetek predstave in kmalu jo je inapic-

ent poklical na oder. Ko je stala za kulisami, čakaje na nastop, je zdajci zaslišala poleg sebe moški glas. "Ernst Gislung," je rekel tiho ta glas in njej je bilo, kakor da bi ji bilo udarilo v srce. Mož, ki se ji je predstavljal, je bil tako lep, da je upravičeno osupnila. Visoka vitka postava v lesketajočem se oklepju, plemenit mladeniški obraz, obdan s svetlimi kodri — nibelunski junak, kakor si ga lepšega ni mogel Wagner predstavljati v svoji najdrzejši domišljiji. In tako je stal sam Siegfried pred njo. Mia, čeprav vitka in visoka, ga je morala gledati vkiaku, ker je bil za pol glave višji od nje; bela krilata čelada ga je delala še bolj orjakega.

V prijetnem presenečenju so se njegove sijoče oči pogrezile v njene in tako sta obstala. Vse je začelo tekati sem in tja, prižgale so se luči na odru, toda onadva še zmerom nista odmaknila pogleda drug od drugega. Ko je pa zadonel iz orkestra vrisakojci Siegfriedov motiv, sta morala na oder. Nato je sledila čudovito lepa poslovlina arja.